

2018 metų Lietuvos mokinių XXI – osios filosofijos olimpiados I – ojo turo užduotys

I-ajame olimpiados etape mokiniams siūloma atlikti penkias užduotis. Kiekviena užduotis bus vertinama nuo 0 iki 10 balų . Didžiausias galimas surinktų balų skaičius atlikus penkias užduotis yra 50 balų.

1. Parašyti rašto darbą (esė, rašinį), pasirenkant vieną temą iš pasiūlytų
2. Atlikti užduotį
3. Atsakyti į klausimus
4. Interpretuoti
5. Įrašyti trūkstamus žodžius ir filosofus.

Lauksime Jūsų atliktų darbų išsiųstų iki 2018 vasario 1 dienos adresu. Filosofijos olimpiadai, Filosofijos mokytojų asociacijai, Lietuvos edukologijos universitetas, T. Ševčenkos g. 31, Vilnius LT -03111. Nepamirškite tituliniam lape nurodyti ne tik savo vardą, pavardę, mokyklą, klasę, el. pašto adresą, telefono numerį, bet ir Jus konsultuojančio mokytojo pavardę. Jei olimpiados užduotis rengėte savarankiškai, pažymėkite: savarankiškai. Linkime Jums patirti filosofinio mąstymo nuotyki.

I. Rašto darbas.

Rašiniai rašomi ne laisva tema. Jie rašomi perskaičius ir apmąsčius filosofinius tekstus.

Skatiname dėmesingai perskaityti ir suprasti vadovėlio tekstus.

Laukiame filosofinių tekstų analizės ir interpretacijos.

Išstudijuokite ir apmąstykite skyrių "Gyvenimo prasmė" iš vadovėlio Baranova J. *Filosofinė etika: prasmė ir laisvė XII kl.* V.:Alma littera, 2005, p. 59-92.

Pasirinkti vieną iš kelių siūlomų temų alternatyvų:

I.1. *Baimė tik snūduriuoja.* (M. Heidegeris)

I.2. *Ar žmogus pajėgus pažinti pasaulį?* (A.Kamii)

I.3. *Mąstymas yra mūsų didybė. Jis mus išaukština, o ne erdvė ir laikas, kurių mes negalėtume užpildyti. Tad stenkimės gerai mąstyti – štai dorovės principas.* (B. Paskalis)

I.4. Filosofija yra būties klausimas pagal tai, ko joje ieškoma, ir drauge filosofija yra mirties klausimas pagal tai, ką ji mums reiškia. Mirtis žadina mus kelti nelygstamosios Būties klausimą, ieškant savojo pasaulyje buvimo prasmės. (J. Girnius).

Kas svarbu rašant filosofinę esė? Vertinimo kriterijai:

1. Teksto supratimas bei panaudojimas (rašant rašinį bei atliekant užduotis būtina naudotis tekstu).
2. Savarankiška filosofinė interpretacija. Mokiniai turi parodyti savo kritinio mąstymo gebėjimus
3. Problemos kėlimas, formulavimas, pagrindimas.

4. Minčių vientisumas. Mokiniai turi nuosekliai nagrinėti ir plėtoti problemą Mokiniai turi pagrįsti savo mintis ir jas argumentuoti
5. Kompetencija. Filosofinių žinių pritaikymas. Būtina cituoti.
6. Logiška struktūra. Rekomenduojama logiškai padalinti darbą į įvadą, atskiras smulkesnes temas. Svarbus yra Išvadų formulavimas

II. Atlikti užduotį

Atlikite užduotį suradę ją Ritos Šerpytės vadovėlyje *Religija ir filosofija*. Vadovėlis XI klasei – V.:Tyto alba, 2003.

Perskaitykite p. 206-212 skyrelius „Sorenas Kierkegardas. Apie Abraomo aukos prasmę“ ir „Sorenas Kierkegardas. Aš negaliu suprasti Abraomo.“

Tada p. 123-124 suraskite klausimus ir į juos raštu išsamiai atsakykite.

III. Atsakyti į klausimus

Iš vadovėlio Baranova J. *Filosofinė etika: prasmė ir laisvė XII kl.* V.:Alma littera, 2005, perskaityti skyrių „Laisvė“, p. 135-159.

Tada atsakyti į klausimus:

1. Kodėl, anot Kanto, protinga būtybė apie kiekvieną savo dėsniui priešingą poelgį teisėtai gali pasakyti, kad ji jo galėjo ir neatlikti?
2. Kaip suprantate Kierkegoro laimės sampratą, kaip savęs pasirinkimą?
3. Kokius panašumus ir skirtumus išvelgiate Kanto ir Sartro požiūriuose apie laisvę?
- 4.Kodėl, pasak Nyčės, laisvo žmogaus reikia ieškoti „kur nuolat įveikiamas didžiausias pasipriešinimas: per penkis žingsnius nuo tironijos, prie pat pavojaus būti pavergtam slenksčio“?
5. Kuo panašios ir kuo skiriasi Nyčės ir Fromo laisvės sampratos?
6. Kaip interpretuotumėte Kamiu frazę: „Žmonės laisvi, vadinasi, jiems tenka kapanotis patiems“?

IV. Interpretacija. Filosofija ir literatūra

Pasirinkite vieną iš dviejų alternatyvių užduočių ir ją atlikite:

IV.1. Išstudijuokite ir raštu apmąstykite skyriaus „Atsakomybė“ iš vadovėlio Baranova J. *Filosofinė etika: Prasmė ir laisvė XII klasei*, D. Zaico eilėraštyje p.118. (Galite remtis klausimais: Ar būdamas nekaltas, gali jaustis esąs kaltas?; Ar galima iš kitų reikalauti atsakomybės? Ar tik iš savęs? Ar atsakomybė – vien mūsų pačių apsisprendimo reikalas?) ir A.Kamiu romano „Krytis“ ištrauką p.129 – 131. (Rekomenduojame remtis klausimu: Kaip A.Kamiu interpretuoja Jėzaus kaltę? Kodėl tai yra kaltė be kaltės?); (Analizės apimtis: 1-2puslapiai).

IV.2. Skaitykite ir apmąstykite čia pateiktą Sigito Parulskio eilėraštyje *Skylės* ir raštu atsakykite į žemiau esančius klausimus.

sukurti vaizdą: ledas, o ant ledo
katė pelytę vejasi, kojytės slysta
ir budeliui, ir aukai
ir pastangos, kurias jos deda
likimui lygios, amžinai kvailystei
išvengt kančios, laimėti malonumų
prikrovus pilvą, sielą leisti į laisvę
staiga apstulbti nuo būties erdvumo
žvaigždynai veltui žemėn sėklą laisto
sakyti kažką norėjai? Tai sakyk, kad myli
moterį ir artimą – juk moteris tikrai tau artima
kad alkoholis skrandy grėžia skylę
o smegenis – gašlių minčių suma
sugriuvo vaizdas – ledas greit išskydo
prarijo auką budelis, o budelį gelmė
ar būna Dievo meilė be pavydo
nuo kūno sielą mirtimi išgydo
nėra čia nieko. Laikas ir skylė

1. Ar verta mąstyti apie savo gyvenimo prasmę? Gal geriau gyventi nekeliant šio klausimo ir daryti tai ką privalai daryti?
2. Kaip manote, ką norėjo pasakyti pasirinkta tokia autoriaus skyryba bei eilėraščio struktūra?
3. Kodėl poetas likimą vadina „amžina kvailyste“? Jūsų nešokiruoja šie žodžiai?
4. Ką, jūsų manymu, norėjo autorius pasakyti žodžiais „prarijo auką budelis, o budelį gelmė“? Kas pasak poeto yra gelmė, ir kodėl ji „praryja“?

V. Įrašykite trūkstamus žodžius ir suraskite filosofus

V. 1. Skaitydami mokytojo knyga J. Baranova *Etika: filosofija kaip praktika V.*: Tyto alba, 2002, p. 244-264 užbaikite mintį ir priskirkite ją kuriam nors filosofui

1. „Tragedijos renesansu grindžiamą naująją filosofiją, skatinančią imtis svarbesnio etikos ir meno nagrinėjimo, pavadinta.....“ ().

2. „Apolonas negali gyventi be priešingo jam prado -“ ().
3. „Dioniškasis ir apoloniškasis pradai vis iš naujo ir be atvangos gimdami ir vienas kitą udgydami suleido šaknis į“ ().
4. „Inkstintas, kuris kaip vidinis balsas, suteikdavęs Sokratui stiprybės tada, kai jo protas sušlubuodavęs -“ ().
5. „Kiekviena moralės koncepcija ženklina ją sukūrusio autoriaus neišsakytus“..... ().
6. „Manyje gerbtina tai, kad aš galiu paklusti -“ ().
7. „Bet kokia valia yra tik“ ().
8. „Intelektualiose būtybėse reiškiasi noras, nenoras ir“ ().
9. „Valios egzistencija nukreipta į galutinį tikslą, bet kartu ji šį tikslą ir“ ().
10. „Aukščiausia valios galia išraiška yra,“ ().

➤ V. Skaitydami vadovėlį J. Baranova . *Filosofinė etika: prasmė ir laisvė*. V.:Alma littera skyrių „Kančia“, užbaikite mintį

1. Būk kurčias net tave labiausiai. .. (Seneka)
2. Sunkumai stiprina... (Seneka)
3. Reikia trokšti ne vargų, bet dorybės, kuri... (Seneka)
- 4 . Laimingas žmogus, kuris pasiekė tobulą dorybę, labiausiai patenkintas savimi tada, kai ... (Seneka)
5. Kas narsiai išstveria kankinimus, tam padeda... (Seneka)
6. Kas bėga nuo savo šeimininko, tas ... (Markas Aurelijus)
8. Kai būsi nepatenkintas kuriuo nors iš dalykų, pasakyk sau, kad.... (Markas Aurelijus)
9. Taigi , dar nepatyrėme savo gėrio, nes jo reikia ieškoti... (Aurelijus Augustinas)
10. Tačiau kokie ir ko verti bus pojūčiai, jeigu nekalbant apie kitką... (Aurelijus Augustinas)
- 11.Yda yra tada, kai kūno geismai priešingi ... (Aurelijus Augustinas)
12. Kentėjimas turi būti... (Sidharta Gautama)
13. Kentėjimas turi ... (Sidharta Gautama)
14. Yra kelias, panaikinantis... (Sidharta Gautama)
15. Todėl visa, ką gerumas, meilė, kilniaširdiškumas duoda kitiems, visada yra tik jų... (A. Šopenhaueris)
16. Gryna meilė savo prigimtimi yra... (A. Šopenhaueris)
17. Netgi tikra draugystė visada yra ... mišinys . (A. Šopenhaueris)
18. Taigi verksmas yra sau pačiam. (A. Šopenhaueris)

19. Žmoguje susilieja ... ir kūrėjas. (F. Nyčė)
20. Didi kančia sukilnina: ji..... (F. Nyčė)
21. Mokėti kentėti yra geriau negu ... (Hermanas Hesė)
22. Likimas tai žemė, lietus... (Hermanas Hesė)
23. Iš kančios kyla jėga, iš kančios ateina... (Hermanas Hesė)

Skyrius "Gyvenimo prasmė" (J. Baranova, *Filosofinė etika: prasmė ir laisvė.*)

24. Nelaimingas yra tas, kurio idealas, gyvenimo turinys, sąmonės pilnatvė vienu ar kitu būdu yra... (Siorenas Kierkegoras)
25. Taigi gyventi reikia arba estetiškai, arba ... (Siorenas Kierkegoras)
26. Baimė nesukelia sumišimą, ji sukelia... . (M. Heidegeris)
27. Narsuolio baimė nepakenčia jokios alternatyvos džiaugsmui ar net ramios gyvensenos ... (M. Heidegeris)
28. Žmogus nuo pat pradžių bus tuo, kuo jis save suprojektuoja, o ne tuo.... (Ž.P. Sartras)
29. Absurdiškumo jausmas gali užklupti kiekvieną žmogų, už kiekvieno (A. Kamiu)
30. Pasaulis mums išslysta, nes jis tampa... . (A. Kamiu)